J. Pert, K. R. (1933); E. Kirj. 1935, nr. 10 (R. Paris); „Looming" 1935, nr. 8 (B. Linde); „Uus Eesti" 1935, nr. 36 (H. Kompus, L. Soonberg); „Varamu" 1939, nr. 3 (R. Kangro-Pool); R. Kangro-Pool, K. R. (1939); isikl. jm. saadud andmed. *A. V.; T.*

RAUD, Mart (Martin, Märt), kirjanik, sünd. 1. IX 1903 vkj. Viljandimaal Aidu v. taluniku pojana, elas hiljemini Heimtali v., õppis Heimtali vallakoolis, Paistu ja Viljandi khk-koolis, 1919—20 Viljandi Haridusseltsi reaalgümnaasiumis ja 1921—23 Viljandi maakonna reaalgümnaasiumis, mida ei lõpetanud. Sooritanud 1923 küpsuseksameid Tallinnas, oli ta 1923—24 Tartu konservatooriumis V. Hermann'i viiuliklassi õpilane. Hiljemini on R. teotsenud kirjanikuna ja ajakirjanikuna Tartus, Elvas, Tallinnas, Helsingis ja Nõmmel. — R. on avaldanud luuletiskogud „Kangastused" (Tartu, 1924), „Äitsmik" (Tall., 1924), „Rusemed" (Tartu, 1927) ja „Kauge ring" (Tartu, 1935), romaanid „Videvikust varavalgeni" (Tartu, 1927), „Tuulte teedel" (Tartu, 1928; V. Sarapik'u varjunime all), „Kirves ja kuu" (Tartu, 1935), „Turg" (Tartu, 1937) ning novellikogu „Õhtused kajad" (Tartu, 1936). R-a toodangu peaaineks on maaelu kujutus. Erilist tähelepanu on äratanud romaan „Kirves ja kuu", milles on ilmekalt esitatud kontrastsus vaimsete ja materiaalsete huvide vahel. Selle romaani on autor ümber töötanud ka samanimeliseks näidendiks (Tall., 1936). Ühtlasi omab R. tähelepandavat kohta eesti uuemas lüürikas.

Viljandi maakonna reaalgümnaasiumist, Tartu ülikooli sekretariaadist ja Tartu kõrgemast muusikakoolist saadud andmed; „Kaja" 1931, nr. 243, 244; „Vaba Maa" 1931, nr. 246; Pvl. 1931, nr. 286. *F. T.*

***RAUD, Märt**, haridustegelane ja ajakirjanik, oli Viljandimaa koolinõunik kuni 1934, seejärel Pärnumaa koolinõunik ja on a-st 1936 haridusministeeriumi haridusnõunik, a-st 1937 nimetusega koolide peainspektor, algkoolide alal. R. on teotsenud aktiivselt kaasa mitmes hariduslikus organisatsioonis, ms. Eesti Koolide Inspektorite Ühingus. Oma uurimistöö tulemusena on ta avaldanud brošüürid: „Eesti algkooli lõpetaja. Algkooli lõpetaja teadmised usuõpetuse alal" (Tall., 1936) ja „Eesti algkooli lõpetaja. Algkooli lõpetajate moraalne tase" (*ibid.*, 1936). H. Rahamägi ja J. Veelma poolt toimetatud teosele „Eesti Vabariigi President Konstantin Päts" (*ibid.*, 1938) on R. kirjutanud peamise, s. o. eluloolise osa, mis on äratanud tähelepanu elava ja sisuka käsitluse poolest. Koos A. Grünberg'iga on R. avaldanud „Usuõpetuse lugemiku" algkoolide V ja VI ning progümnaasiumi I ja II klassile (Tall., 1939).

„Uus Eesti" 1936, nr. 301; isikl. jm. saadud andmed. *T.*

RAUD, Märt, insener ja tööstustegelane, sünd. 11. VII 1878 vkj. Viljandimaal Õisu v. talurentniku pojana, õppis Õisu valla-, Paistu khk-koolis ja 1895—99 Tartu õpetajateseminaris; ta oli Kolga-Jaani khk-kooli juhataja 1899—1906, sooritas 1905 Tartus reaalkooli lõpueksami ja õppis 1906—12 Riia polütehnikumis, mille lõpetas ehitusinsenerina. Üliõpilasena oli R. tegev ühistegelises ja karskusliikumises. Ehitanud 1912—13 Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsi teatrimaja, oli ta Tartus Põhja-Liivimaa Põllumeeste Keskseltsi maaparanduse büroo juhataja ja teenis Maailmasõja ajal Peterburis sõjaväeametnikuna. Ta tutvus 1918 Peterburis geoloogiakomitees ja raamatukogudes Eestimaa loodusvaradega ja sai nov-s 1918 Riigi põlevkivitööstuse juhatajaks. A-l 1936 Riigi põlevkivitööstuse muutmisel aktsiaseltsiks „Esimene Eesti Põlevkivitööstus" valiti R. selle juhatuse esimeheks. — R-a juhtimisel arenes Riigi põlevkivitööstus tugevaks ja edukaks riiklikuks käitiseks. Seda on pidevalt laiendatud ja 1938 asus Kohtla-Järvel tegevusse kolmas, Eesti suurim õlivabrik, mis valmistab toorõli aastas 40 000 tonni (esimesed kaks valmistavad kokku 30 000 tonni). 1938. a. oli käitise põlevkivitoodang 588 000 tonni. Oma püstitatud eesmärgi kohaselt, anda kodumaa tööstusele odavat kütteainet, on R. suuresti soodustanud põlevkivi sissetungi tööstusse ja raudteele. R. oli Asutava Kogu ja I Riigikogu liige E. Sots.-dem. Tööliste Partei rühmas, kütteainete keskkomitee juhataja ja kaubandus-tööstusministri kt. 1919, Venemaale evakueeritud varanduste tagasitoomise komisjoni abiesimees, hiljemini esimees 1920—21, majandustehnilise komisjoni esimees 1920 ja Eesti-Vene segakomisjoni liige. Ta on olnud Riigi Majandusnõukogu liige

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 268